

MÖTISKLUSI KOOLIAASTA EEL

Taas on pihlakad punased, õunad küpsed, lapsed päevitunud ja puhunud. Päikeseline august astub tõsisesse septembris — kooli.

Mõtisklen haridusest, inimestest selles süsteemis, koolist.

Eelkõige tulevad meelde pedagogika põhiprintsiibid: lihtsamalt keerulisemale, lähemalt kaugemale, järjepidevus — ja see, et ma neid mitte alati järgida pole osanud.

Näen vajadust tihendada sidet koolieelse lasteasutuse, kooli ja lapsevanema vahel. Tuleb ju enamik I klassi õpilasi lastepäevakodust, kus kasvatajatel nende tavad, harjumused, iseloom ja võimed on ammu teada-tutud.

Pean normaalseks, et lasteasutusest kooli mineva lapse õpetaja ja kasvataja väga tihedalt kontakti peaksid, et üks pool tutvaks kooli nõudmistega ja teine pool tulevaste õpilastega.

Arvan, et suurt tulu õpilase tundmaõppimisel saab õpetaja, kes individuaalvestluseks lastevanematega aega leiab. Koosolekul paremate õpilaste kiitmine ja halvemate laimamine peletab teiste vanemad koolimajast eemale. Ja kus on üldse hea ja halva piir? Kas on olemas üldse halbu lapsi, kelles midagi ilusat ja head pole? Ehk tasuks meil vahel ka nõrgemate ja pidurdamatute püüdlusi tähele panna, neid kiita ja ehk peadki silistada?

Koolid on meil paraku mitmel pool õpetamise, mitte inimese kujundamise koht. Olen tihti mõelnud, miks koolimaja enam noortele inimestele headust ja lugupidamist ei sisenda. Vastuse sain tänavu Pagari kooli vilist-laskokkutulekult. Iga «laps» ot-sis üles oma klassi, oma koha selles klassis... Missugused mälestused jäävad kabinetist kabinetti jooksva noorel inimesel? Kas kooliseinad pakuvad talle kindlust? Miks on turvatunne säilinud just vanades, sadu aastaid seisnud majades? Miks on

need majad jäänud vaimuolu keskusteks ja sealne õpetaja maa soolaks?

Kui palju on õpetajaid, kel on ka vahetunnil ning pärast tunde aega ja tahtmist täiskasvanud sõbrana oma õpilaste muredesse süüvida? Ehk teisisõnu — kui palju on meie seas õpetajaid Laure ja kui palju kõstreid? Arvan, et koormatud õpetaja ja pingestatud õpilase kõrval on tänapäeva koolis hädavajalik psühholoog, kelle põhitööks oleks kooli mikrokliima erapoolik jälgimine, nõuandmine, nii õpilaste kui õpetajate ärakuulamine. Vähemalt keskkoolides on see hädatarvilik.

On tuntud tõde, et iga õpetaja peab kõige tähtsamaks oma õppeainet ja tahab, et just selles aines oleksid klassil kõige paremad tulemused. Aga vahest on tähtsam see, et igast ainetundjast hea inimene — tulevane töökaaslane ning hea mees või naine kasvaks. Perekonnaõpetuse ja kodumajandamise algteadmiste õpetamine peaks leidma koha iga õppeaine osana, mitte vaid üks kord nädalas antud tunнина, sest eelkõige kujundame ju inimest.

Igale inimesele jääb kindlasti meelde oma klassijuhataja. Aga kas ainult sarjajana klassijuhatajatunnis või inimesena, kes oma vaimset rikkust lastega jagada on osanud, lapsi sünnipäeval meeles pidanud, õpetanud seisma üksteise eest ja kõrval, neid emana (isana) kaitsnud ja mõistnud? See on ka tänavuse klassijuhataja südame-mure...

Kus õpib noor inimene elementaarseid eneseteenindamise reegleid? Lastepäevakodus kindlasti. Seal on korralikud lauanõud, salvrätid, kena mööbel, lilled, korras tualettruumid ja kasvatajad, kel laste jaoks aega.

Aga koolis, juba I klassis hakavad lapsed mõtlema, et kõiki töid saab teha lihtsamalt, kiiremini, lohakamalt. Kui palju maksaks ja kui palju võtaks

aega see, et need elus väga vajalikud harjumused-oskused koolis edasi areneda võiksid?

Praeguses keerulises poliitilises situatsioonis peaksime noori, alles kujunevaid inimesi abistama elus oma koha leidmisel. Missugune peaks see olema? Arvan, et eelkõige peab inimene jääma auksaks enese ja oma rahva ees, olema inimlik inimene. Missuguse rühmituse poole hoida? Selleks tuleks anda selge ja objektiivne teave, õpetada ühiskonnale nägema ja poliitiliselt mõtlema. Siin oleksid koolis teretulnud ka baasasutuste töötajad, rajooni juhid.

Palju uusi seadusi on tänaseks vastu võetud. Neid peab iga 18-aastane inimene teadma ja täitma. Kust ta need teadmised saab? Kas kooli õppekavas on selleks koht?

Need on pisiküsimused, ütlete. Aga kas kasvatusstöös on pisiasju? Isegi juhuliku pillatud sõna võib teha teinekord korvamat kahju, kõnelemata ükskõik-susest, hoolimatusest, mõnitamisest.

Meie rajooni ei tulda naljalt. Seda näitab ka tänavune aasta. Meie laste ette astub vaid 4 noort pedagoogi. Ootasime 15. Siit veel üks ülesanne — aidata igal õpetajaks pürgival tüdrukul-poisil õpetajaks saada, ka siis, kui ta kohe koju tagasi ei tule.

Sel aastal jagavad õpetajatele augustinõupidamistel erialast teavet Tartu Ülikooli õppejõud.

Eile esinesid ainesektsioonides eesti keele kateedri dotsent M. Rõigas, algõpetuse eriala dotsent K. Karlep, matemaatika-professor Ü. Lumiste. Osalesid ka Kohtla-Järve linna ajaloo ja emakeele õpetajad.

Täna kohtuvad rajooni pedagoogilised kollektiivid taas rajooni kultuurimaja saalis. Sellelegi päevale annavad sisu Tartu Ülikooli teadustöötajad. Ootame selliseid tuntuid ja tunnustatud teadlasi nagu P. Kreitzberg, J. Eilart, J. Kõrgessaar jt. Tartu Ülikoolil on tänavu taas juubel: 70 aastat eestikeelset õpetamist. Üks ettekanne on pühendatud juubelile.

Meie sidemed ülikooliga tihenevad. Oktoobris ootame ülikooli rahvast taas külla, siis juba kogu rajooni rahvale.

Maret PRITS